

Boekbespreking: E. Kooiman, G. Weinberger, H. Busch: Zur Interpretation der Orgelmusik Johann Sebastian Bachs

Het omslagontwerp (ietwat knullig), is omgekeerd evenredig aan de inhoud. Die inhoud is door de drie auteurs namelijk uitermate doordacht. En dat moet ook wel, wil men aan de immense literatuur die over Bach is geschreven, nog iets zinnigs willen toevoegen. Geconstateerd mag worden dat de drie auteurs, Ewald Kooiman, Gerhard Weinberger en Hermann J. Busch de naslagliteratuur over de "vader aller orgelspelers" hebben verrijkt. Het is een boek van 238 pagina's geworden dat in no-nonsensetaal de belangrijkste, ook heikele en omstreden facetten van het Bachspel behandelt.

Van Bach zelf zijn niet veel uitspraken, niet veel duidelijke gegevens wat betreft uitvoering, registratie, tempo, vingerzetting enz. bekend. Gelukkig wel zeer veel noten, alhoewel toch bijna een derde deel van zijn cantates verloren is gegaan. Zou Bach een visionaire blik op en over zijn oeuvre hebben gehad, die hem heeft doen besluiten zo min mogelijk regels omtrent zijn manier van uitvoeren aan de geschiedenis mee te geven? Hiermee de weg vrijhoudend om zijn werk het predikaat multi-interpretabele te garanderen?

Hoe het ook zij, het boek "Zur Interpretation der Orgelmusik Johann Sebastian Bachs" geeft in kort bestek zo veel mogelijk informatie. Uiteraard het weinige van Bach zelf en verder van tijdgenoten en de generatie direct na hem. Vooral Ewald Kooiman vlecht in zijn tekst lange citaten in facsimiledruk in, die in de Duitse gotische letter staan. Voor Nederlandse lezers kan dit op het eerste gezicht leesvertraging geven, maar het loont zeker de moeite om deze facsimileteksten nauwkeurig te bestuderen. Kooiman heeft geen tekst te veel laten afdrukken. Zijn grote kennis van de bronnen heeft opgeleverd dat exact die pagina's zijn geselecteerd die er toe doen. De drie auteurs geven ook klip en klaar aan waarover de bronnen geen eensluitende of helemaal geen informatie geven. Juist die heldere, zakelijke kijk op de materie geeft dit boek een enorme waarde als leerhoek. In wezen maakt dit boek veel eerdere publicaties overbodig, en/of niet bijzonder veel ter zake meer doende. De

beknopte opzet van deze recensie laat niet toe om of meer facetten nader toe te lichten. Anderzijds proeft de lezer al dat ik dermate enthousiast ben over dit boek, dat mijn conclusie geen andere is dan dat dit een must is voor elke organist. (Jammer dat de Nederlandse taal geen goed woord voor must heeft!)

Hermann J. Busch heeft een goed leesbaar hoofdstuk geschreven over alle orgels die Bach heeft geadviseerd. Deze uitgave toont aan dat geen enkele Bachspeler zonder de (basis-)kennis van Bachs moedertaal kan. Iedere middelbare scholier die orgel speelt, weet dus nu dat hij Duits als keuzevak moet nemen. Om de interesse van de lezer zoveel mogelijk te prikkelen, volgt hierna de inhoud van dit uitermate interessante leer- en naslagwerk:

- Vorwort
- Ewald Kooiman: Die Spielweise
- idem: Die Manual- und Pedaltechnik
- Gerhard Weinberger: Die Verzierungen
- Hermann J. Busch: Orgeln um Johann Sebastian Bach
- Gerhard Weinberger: Der Gebrauch der Register
- idem: Der Gebrauch der Manuale
- idem: Die klangliche Darstellung der grossen freien Werke
- Hermann J. Busch: Die Ausgaben
- idem: Verzeichnis der Orgelwerke Johann Sebastian Bachs
- Literaturverzeichnis;
- Werkregister